

[Ministeren for kulturelle anliggender]

Der er efter min opfattelse brug for en klar beskrivelse af det principielle grundlag for kulturpolitikken. Det er der, allerede fordi vi tilsyneladende ikke er nået så langt, at der i befolkningen er en helt almen forståelse for det kulturpolitiske arbejdes betydning. Opinionsundersøgelser tyder ganske vist på, at et flertal accepterer den offentlige støtte, der ydes til kulturlivet, men der er stadig et stort mindretal, der ikke gør det. En af forklaringerne kan være, at der mangler information om, hvad det er for mål, der tilstræbes med en aktiv kulturpolitisk indsats. Den offentlige debat kommer derfor gang på gang til at handle om enkeltafgørelser, der for mange virker uforståelige eller urimelige, fordi de optræder løsrevet fra den principielle sammenhæng.

Mere afgørende er dog den enkle betragtning, at hvis man ser kulturpolitikken som et vigtigt led i den samlede samfundspolitik og mener, at der er et påtrængende behov for en aktiv kulturpolitisk indsats – og det er regeringens opfattelse – så må man også være forpligtet til så klart som overhovedet muligt at gøre rede for, hvad sigtet og meningen med en sådan indsats er.

Det behov for et helhedssyn på kulturpolitikken, som der utvivlsomt er, forstærkes efter min mening af en række faktorer i samfundsudviklingen.

Først et forhold, som er – eller i hvert fald burde være – positivt. Den største del af befolkningen har oplevet en kraftig forøgelse af fritiden. I denne situation er der brug for en aktiv kulturpolitik, der kan medvirke til at skabe mange og alsidige muligheder for en meningsfuld udnyttelse af den udvidede fritid. Det er absolut en vigtig opgave for kulturpolitikken, men når det er sagt, lægger jeg dog vægt på at understrege, at kulturpolitik er andet og mere end fritidspolitik. Den tager sigte på det enkelte menneskes hele situation i tilværelsen og i dets samspil med andre mennesker, og i princippet kan den ikke sætte noget skel mellem arbejde og fritid.

Som vi alle ved, er der for tiden alt for mange mennesker, der har alt for rigelig fritid. Arbejdsløsheden og ganske særlig ungdomsarbejdsløsheden er en af de mange faktorer i udviklingen, som jeg tror blandt andet må kalde på en kulturpolitisk indsats.

Men der er andre aktuelle udviklingstendenser, som må nævnes: Stadig flere mennesker koncentrerer sig i de store byer og deres udkanter, og mange af dem henvises til at leve i sterile og uninspirerende boligmiljøer og trænges ud i isolation – enkeltpersonernes og familiernes isolation.

Arbejdet er alt for ofte sundhedsfarligt og opslidende, og det føles af mange i stigende grad monotont og uengagerende. Styringen af samfundet kompliceres, så mange mennesker føler sig fortabte og magtesløse over for de fjerne kræfter, der træffer afgørelse om deres tilværelse. Miljøer trues af forurening og anden ødelæggelse, og den kommerialisering, der mere og mere præger kulturlivet, bidrager til at skabe en passiv forbrugermindethed og rummer alvorlig fare for kvalitetsforringelse, begrænsning af valgmuligheder og indskrænkninger i den reelle ytringsfrihed.

Jeg gør mig naturligvis ingen forestillinger om, at en aktiv kulturpolitisk indsats direkte kan løse alle de problemer, der opstår som følge af disse udviklingstendenser. Det vigtigste er heller ikke, at man gennem en sådan politik måske ind imellem kan have held til at gøre hverdagen lidt bedre og lidt rigere for de mennesker, der rammes af nogle af de misforhold, jeg har nævnt – skønt det vel også kun var noget positivt. Hvad der betyder mest, er, at en aktiv kulturpolitik kan gøre os alle bedre rustede til at møde udfordringerne, og det kan den efter min overbevisning ved at give stadig flere mennesker mulighed for en personlig udvikling, der kan sætte dem i stand til aktivt at tage del i udformningen af samfundet og deres tilværelse. Det er for mig nok det vigtigste formål med kulturpolitikken.

Spørgsmålet om, hvad kultur egentlig er, hører til dem, man kan diskutere i det uendelige, og som man også diskuterer i det uendelige. Jeg skal heller ikke i dag gøre noget forsøg på at føje en ny definition til de mange hundrede, der allerede eksisterer.

Men der er for mig ingen tvivl om, at den opfattelse af kulturbegrebet, som en kulturpolitik i vore dage først og fremmest må tage sit udgangspunkt i, er den, som samfundsforskerne sædvanligvis arbejder ud fra. Den går ud på, at »kultur« betyder noget i retning af: det samlede mønster af adfærd, vaner og ideer, som en gruppe eller et samfund er fælles